

**რეგიონული მედიის ფუნქციურ-სტრუქტურული
თავისებურებანი**

აღარაინი დავობს იმ საკითხზე, რომ უკანასკნელ ათწლეულში სამყაროში განხორციელებული რადიკალური ცვლილებების ინიციატორიცა და პოპულარიზატორიც მედიაა. სწორედ მისი მულტიფუნქციური შესაძლებლობების მეშვეობით ყალიბდება მყარი საზოგადოებრივი აზრი, იმსხვრევა ძველი და იბადება ახალი სტერეოტიპები, მკვიდრდება ქცევისა და ურთიერთობის ეტალონები, იქმნება კონკრეტული ობიექტებისა თუ სუბიექტების იმიჯი, იცვლება დამოკიდებულება მოვლენებისადმი, პროცესებისადმი.

მიმდინარე ცხოვრების გაშუქებაში, ცენტრალური არხების გვერდით, რეგიონულ პრესასა და ტელევიზიას მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს. თუმცა, დღემდე არასრულადაა შესწავლილი ადგილობრივი მასობრივი საინფორმაციო საშუალებების როლი საზოგადოებრივ პროცესებში, საზოგადოებრივი ცნობიერების ჩამოყალიბების საქმეში.

როგორც ცნობილია, რეგიონულ მედიად იწოდება მაშუქებელთა ის კატეგორია, რომელიც კონკრეტულ შემოსახლერულ ტერიტორიაზე ვრცელდება, ჰყავს ვიწრო სოციალ-დემოგრაფიული ნიშნით განსაზღვრული აუდიტორია, ითვალისწინებს რა მათ ინტერესებს, ფართო ასპარეზზე გამოაქვს მნიშვნელოვანი ლოკალური პრობლემები და საკითხები. აქედან გამომდინარე, ის აუცილებლად უნდა ითვალისწინებდეს მათ ინტერესებს, მოთხოვნებს, საჭიროებებს და ფართო საზოგადოებრივ სამსჯავროზე გამოჰქონდეს ადგილობრივი პრობლემები, საკითხები (მათ შორის ისეთი, რომელიც ცენტრალური არხებისათვის საინტერესო და მომგებიანი არ არის).

რეგიონული მედიის ფორმირებაზე უდიდეს ზეგავლენას ახდენს ტერიტორიულ-გეოგრაფიული, ეკონომიკურ-პოლიტიკური, სოციო-კულტურული და დემოგრაფიული ფაქტორები. ერთი შეხედვით, ლოკალური მედია ცენტრალური არხების პარალელურად ვითარდება და შესაბამისად, ყველა სტრუქტურული და ტექნიკური ცვლილება არც მისთვის უნდა იყოს უცხო,

თუმცა, უმეტესად განვითარების დონით ის ჩამორჩება ცენტრალურ მაუწყებლებს.

საქართველოს მასშტაბით ათობით რეგიონალური რადიო-ტელე, ბეჭდური და ინტერნეტ არხი ფუნქციონირებს. გარდა იმისა, რომ ისინი აშუქებენ სხვადასხვა კონკრეტული ტერიტორიული ერთეულის პრობლემებს, ბევრი საერთო სახასიათო მსგავსება გააჩნიათ. მათ შორის, არ შეიძლება ყურადღება არ გავამახვილოთ მწირ ბიუჯეტსა და უამრავ გამოწვევაზე, რომლითაც ცდილობენ კონკურენცია გაუწიონ ცენტრალურ არხებს, მოძებნონ გზა, რომლითაც კონტენტი ვიწრო, ეკლექტიკური აუდიტორიისათვის მისაღები და საინტერესო იქნება. რეგიონულ მედიას, ერთი მხრივ, სურს გადაჭრას დილემა, რომელიც მედიის ბიზნესად ქცევაში მდგომარეობს, მეორე მხრივ, უწევს იტვირთოს საზოგადოებრივი მაუწყებლის ფუნქციებიც, რაც თავისთავად ბიზნესს არ წარმოადგენს.

არ შეიძლება გვერდი ავუაროთ უკანასკნელ დროს მიმდინარე დემოკრატიულ პროცესებსა და სამოქალაქო საზოგადოების ფორმირებაში რეგიონული მედიის როლს. ყოველივე ზემოთქმულიდან გამომდინარე, შესაძლოა დავასკვნათ, რომ რეგიონული მედიის განვითარება და სრულყოფა ჩვენი ქვეყნისათვის მნიშვნელოვანია, რადგან სწორედ მასზეა დამოკიდებული საზოგადოებრივი ცხოვრებისა და ცნობიერების წინსვლა და ტრანსფორმირება.

ჩვენს ქვეყანაში დამოუკიდებელი რეგიონული მედიის ჩამოყალიბება 1990-იანი წლებიდან იწყება (იბერი, 2003: 76).

მას შემდეგ, რაც დაიშალა საბჭოთა კავშირი, მთელი ქვეყნის მასშტაბით, ერთმანეთის მიყოლებით დაარსდა ათობით ახალი ტიპის მედიასაშუალება, რომლებმაც წინა პლანზე წამოსწიეს და სააშკარაოზე გამოიტანეს მრავალი ისეთი ფაქტი და მოვლენა, რომლებიც მანამდე ყურადღების მიღმა რჩებოდა. მათ პრიორიტეტი სოციალურ-ეკონომიკურ თემებს მიანიჭეს და საზოგადოების დიდი ინტერესიც დაიმსახურეს (გაჩეჩილაძე, 1999: 58).

რეგიონული მედიის დაარსება მრავალმხრივად მნიშვნელოვანი მოვლენა იყო, რადგან საქართველო გამოეხმაურა დემოკრატიულ ქვეყნებში მიმდინარე ინფორმაციის ტრანსფორმაციის, ინფორმაციის თავისუფალი გავრცელებისა და არასახელმწიფოებრივი მედია სტრუქტურების მასობრივად შექმნის პროცესს.

მკვლევარები გამოყოფენ ეროვნული სატელევიზიო სისტემის რეფორმირების ორ ეტაპს: 1986-91 წწ. და 1991 წლიდან 2013 წლამდე და მიიჩნევენ, რომ რადიკალური რეფორმების მესამე ეტაპი უახლოეს პერიოდში არ დადგებოდა. თუმცა, ეს ეტაპი, შეგვიძლია ვთქვათ, რომ დაიწყო. 2014 წლის 14 თებერვალს გამოიცა ბრძანებულება 1-1/38, რომლის საფუძველზე დაიწყო საქართველოში ციფრულ მაუწყებლობაზე გადასვლის პროცესი. ციფრული მაუწყებლობის თანამედროვე ტექნოლოგიებით აღჭურვილი საინფორმაციო სივრცე ქვეყანაში ელექტრონული მედიის შემდგომი სრულყოფისა და განვითარების, შეზღუდული ბუნებრივი რესურსის - რადიოსიხშირეების მაღალეფექტურად გამოყენების, მოსახლეობის მაღალი ხარისხის მრავალფეროვანი საეთერო პროგრამებით უზრუნველყოფის, საინფორმაციო საზოგადოების ჩამოყალიბების, ჩვენი ქვეყნის მაუწყებლობის ევროპულ საინფორმაციო სივრცეში დრმა ინტეგრაციის მძლავრ საშუალებად შეიძლება მივიჩნიოთ.

ციფრულ მაუწყებლობაზე გადასვლას დათანხმდა რეგიონული მაუწყებლის ასოციაციაც. ეს სრულიად ახალი ტენდენციაა, რომელიც არცთუ მარტივი გზაა და პროცესის სრულყოფილად წარმართვა დიდ ძალისხმევას საჭიროებს.

რაც შეეხება რეგიონული მედიის სტრუქტურულ და ფუნქციურ თავისებურებებს, შეიძლება ითქვას, რომ რეგიონული მედია მარტივი სტრუქტურული ერთეულია და რადიკალურად განსხვავდება ცენტრალური არხებისაგან. მან კურსი დასავლურ სტანდარტებზე აიღო, რადგან მის ფუნქციონირებაში აქტიურადაა ჩართული სიტყვის თავისუფლების დამცველი ორგანიზაციები, დასავლური ფონდები, თუმცა ფინანსური კრიზისი მაინც დიდ გავლენას ახდენს რეგიონული მედიის განვითარებაზე.

რეგიონულ პრესასა და ტელევიზიებში მცირე საშტატო შემადგენლობაა: დამფუძნებელი, გენერალური დირექტორი ან რედაქტორი, რომელიც მენეჯერის ფუნქციებსაც ითავსებს და მთლიანად არხის ინდივიდუალობას აყალიბებს, პროდიუსერი, ხმის რეჟისორი, რამდენიმე ოპერატორი და 5-6 კორესპონდენტი.

რაც შეეხება გაზეთს, მისი აწყობა და დაკაბადონება დედაქალაქში ხდება, სულ 500-800 ეგზემპლარად გამოდის და ხშირად სრულად არ იყიდება.

თემატური და ჟანრობრივი თვალსაზრისით, რეგიონული მედია მრავალფეროვანია, მიუხედავად იმისა, რომ აქცენტი

ძირითადად საინფორმაციო მიმართულებაზე კეთდება, მხატვრული, შექმენებითი და გასართობი ხასიათის თოქ-შოუებიც გვხვდება მათ საეთერო ბადეებში. ამგვარი შოუები სხვადასხვა სახელწოდებებით გადის „პირდაპირი ეთერი“, „დილოგი“, „ფორუმი“, „თემა“ და ა.შ.

აქვე უნდა აღვნიშნოთ, რომ მას შემდეგ, რაც ცენტრალურ არხებზე გაქრა სოციალ-პოლიტიკური ხასიათის გადაცემები, მისი გადარჩენა, ფაქტობრივად, რეგიონულ მაუწყებლობას მოუხდა. ამ ტიპის გადაცემებს სახალხო ფორუმის სახე აქვს და ხალხს საშუალებას აძლევს საჯაროდ გამოხატოს საკუთარი შეხედულებები, აზრები.

მიუხედავად იმისა, რომ უკანასკნელ დროს რეგიონული მედია დამოუკიდებელია მათგან, ვისაც აშუქებს, ჟურნალისტური გამოძიების მაგალითებს სატელევიზიო პროგრამებში თითქმის ვერ ვხვდებით. პრესა კი ცდილობს საკუთარ ფურცლებზე ისეთი თემები გამოამხეუროს, რომელიც დაფარული და გასაიდუმლოებულია.

როგორც ცნობილია, საერთოდ მედიის ძირითად ფუნქციებად საინფორმაციო, პროპაგანდისტულ და რეკრეატიულ პრობლემებს მოიაზრებენ. მაგრამ, იქიდან გამომდინარე, რომ რეგიონული მედია არის არა სოციალური ცვლილებების წყარო, არამედ საზოგადოებრივი ცხოვრების მჩვენებელი და მას დღევანდელი გადასახედიდან უდიდესი მისია აკისრია, მისი ფუნქციებიც გარკვეულწილად უნდა გაფართოვდეს. ამიტომ ცალკეულ ინდივიდებსა თუ სოციალურ ჯგუფებზე ზემოქმედებისას მისი ფუნქციები ასე წარმოდგება: ინფორმაციული, საზოგადოებაში ინტეგრაციის, პიროვნების იდენტიფიცირების, მიმღებლობის უზრუნველყოფის, მობილიზაციისა და გართობის.

ამგვარად, ჩვენ პუბლიკაციაში შევეცადეთ წარმოგვეჩინა რეგიონული მედიის ფუნქციური და სტრუქტურული ინდივიდუალობა. იმ დროს, როდესაც წინა პლანზე წამოიწია მედიის დეცენტრალიზაციის საკითხმა, რეგიონული მედიის საქმიანობა მეტად საპასუხისმგებლო გახდა. სწორედ რეგიონულმა მედიამ უნდა მოამარაგოს ლოკალური აუდიტორია ინფორმაციით და მათთვის ხელმისაწვდომი გახადოს თავისუფალი სიტყვა, ხელი შეუწყოს რეგიონში ცნობადობის ამადლებასა და სამოქალაქო აქტივობების ზრდას.

გამოყენებული ლიტერატურა:

გაჩეჩილაძე, 1999 - გაჩეჩილაძე დ. დამოუკიდებელი ტელემაუწყებლობის განვითარება საქართველოში. სადისერტაციო მაცნე ფილოლოგიურ მეცნიერებათა კანდიდატის სამეცნიერო ხარისხის მოსაპოვებლად წარმოდგენილი ნაშრომისა. თბილისი, თსუ გამომცემლობა, 1999.

იბერი, 2003 - იბერი ე., რადიოჟურნალისტიკა, თბ., 2003

https://matsne.gov.ge/index.php?option=com_idmssearch&view=docView&id=2244324, 03.04.2014

Shorena GaboShvili

THE STRUCTURE AND FUNCTION OF THE REGIONAL MEDIA

summary

This article examines the role regional media play in constructing a region's publics. It examines how journalists at one regional media conceptualise the public and investigates how these concepts are played out through a series of articles from the same newspaper. It is difficult to have a mission of the regional media. Consumers and citizens value the role local and regional content plays in their lives; local and regional news in particular helps to inform people about what is going on in their local community, while news and other types of local content contribute towards reflecting cultural identity and representing diversity and alternative viewpoints.